Prima instanță: Judecătoria Chişinău (sediul Centru), judecător Georgeta Grozav

Dosarul nr. 2a-4127/23
(2-23076907-02-2a-01112023)

D E C I Z I E

25 martie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Ala Malîi și Roman Pascari
Grefier Corina Negrei

Examinând în ședința de judecată publică cererile de apel declarate de reprezentantul lui Lupu Andrei, avocatul Istrati Petru și reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Nigai Nicolae,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Lupu Andrei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva hotărârii judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 august 2023, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Lupu Andrei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamantului:

1. La 29 mai 2023 Lupu Andrei a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că i s-a încălcat dreptul la judecarea cauzei în termen rezonabil, deoarece procesul de judecată inițiat de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliul com. Trușeni, intervenient accesoriu Lupu Andrei, cu privire la anularea deciziei Consiliului comunei Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 „*Cu privire la vînzarea-cumpărarea loturilor de teren pomicol în întovărășirile pomilegumicole*” care îi afectează dreptul de proprietate asupra terenului cu nr. *****, durează deja mai mult de 11 ani.
3. Cauza nominalizată, ca urmare a multiplelor rejudecări și revizuiri, se află pe rolul Curții de Apel Chișinău, nefiind stabilită următoarea ședință de judecată.

4. La fel, a menționat că prin decizia Consiliului comunei Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 i-a fost aprobată vînzarea - cumpărarea loturilor de teren agricol în întovărășirile pomilegumicole de pe teritoriul Primăriei Trușeni, inclusiv lotul nr. 61 din Î.P. „GRĂDINA MOLDOVEI" cu suprafața 0.0624 ha, iar prin contractul de vînzare - cumpărare nr. 540 din 14 februarie 2011 a dobândit dreptul de proprietate a terenului cu nr. cadastral *****.
5. La 21 martie 2012 Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunei Trușeni prin care a solicitat anularea deciziei Consiliului comunei Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 „*Cu privire la vînzarea - cumpărarea loturilor de teren pomicol în întovărășirile pomilegumicole".*
6. Ulterior, Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a solicitat atragerea în proces, în calitate de intervenienți accesorii, a unui număr de persoane, inclusiv a sa, care a fost atras în proces începând cu 10 mai 2012.
7. De asemenea, a relatat că la 2 iulie 2012 Hohlov Vladimir, Nedelco Vlad ș.a. au depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei și Consiliului comunei Trușeni privind anularea deciziei nr. 1214 din 8 noiembrie 2010 și prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 6 iunie 2012 a fost aplicat sechestru pe bunurile imobile, inclusiv pe bunul imobil nr. cadastral 8039322075, bun care a fost dobândit în baza contractului de vînzare-cumpărare.
8. Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 24 decembrie 2012 s-a dispus conexarea cauzelor într-o procedură unică pentru examinarea în cadrul unui proces.
9. Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău nr. 3CA-1/15 din 9 februarie 2015 cererea de chemare în judecată înaintată de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat privind declararea nulității deciziei Consiliului com. Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 și cererea de chemare în judecată înaintată de Hohlov Vladimir, Nedelco Vlad ș.a. privind declararea nulității deciziei nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 și a contractelor ulterioare au fost respinse.
10. La 31 martie 2016 Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a depus apel asupra hotărîrii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău nr. 3CA-1/15 din 9 februarie 2015, solicitînd casarea hotărîrii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău nr. 3CA-1/15 din 9 februarie 2015 și pronunțarea unei decizii de admitere a cererii de chemare în judecată înaintată de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat privind anularea deciziei Consiliului comunei Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 „*Cu privire la vînzarea - cumpărarea loturilor de teren pomicol în întovărășirile pomilegumicole".*
11. Astfel, prin decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău nr. 3a-436/2016 din 12 mai 2016 s-au admis apelurile declarate de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat și Hohlov Vladimir, Nedelco Vlad ș.a., s-a casat hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 9 februarie 2015, cu restituirea cauzei spre judecare în prima instanță, în alt complet de judecată.
12. În continuare a menționat că la 16 decembrie 2016 avocatul Agachi Tatiana în interesele lui***** a depus cerere de concretizare a cerințelor prin care a solicitat, inter alia, anularea contractului de vînzare - cumpărare nr. 540 din 14 februarie 2011, nr. cadastral ***** încheiat între Primăria Trușeni și Lupu Andrei.

13. Ulterior, Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a concretizat acțiunea inițială prin două cereri, din 16 decembrie 2016 și 23 martie 2017, avînd conținutul similar celei expuse de avocatul Agachi Tatiana.
14. Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău nr. 14-3-7390-16062016 din 30 mai 2017, dosar nr. 3-62/17, cererile de chemare în judecată depuse de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat,*****, Hohlov Vladimir ș.a. împotriva Consiliului com. Trușeni ș.a., inclusiv Istratii Mariana privind anularea deciziei Consiliului com. Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 cu privire la vînzarea - cumpărarea loturilor de teren pomicol în întovărășirile pomilegumicole, declararea nulității contractelor de vînzare - cumpărare încheiate în temeiul deciziei contestate și a contractelor încheiate ulterior pentru loturile din aceleași întovărășiri pomicole au fost respinse ca fiind înaintate cu omiterea termenului de prescripție, precum și ca fiind neîntemeiate, cu anularea măsurilor de asigurare a acțiunii.
15. De asemenea, reclamantul a menționat că Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat și*****, ș.a. au declarat apel și cereri de alăturare la apel, împotriva hotărîrii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău nr. 14-3-7390-16062016 din 30 mai 2017, dosar nr. 3- 62/1.
16. Prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. 3a-1285/17 din 25 aprilie 2018 s-au admis apelurile și cererile de alăturare la apel declarate de*****, Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, ș.a., s-a casat integral hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 30 mai 2017 și s-a emis o nouă hotărîre prin care s-a admis acțiunea înaintată de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, Hohlov Vladimir ș.a., s-a anulat decizia Consiliului comunei Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 „*Cu privire la vînzarea - cumpărarea loturilor de teren pomicol în întovărășirile pomilegumicole*” și s-a anulat contractul de vînzare - cumpărare nr. 540 din 14 februarie 2011, a lotului pomicol nr. 61, cu nr. cadastral 8039321.061 încheiat între Primăria com. Trușeni și Lupu Andrei.
17. În continuare, a indicat că la 2 august 2018 Stratulat Elena a declarat recurs împotriva deciziei din 25 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărîrii din 30 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani. De asemenea, au declarat recurs și Covalciuc Irina, Pascaru Liliana, ***** și Grandraman Rodica.
18. Prin încheierea din 6 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție s-au considerat inadmisibile recursurile declarate de recurenți.
19. În continuare, a indicat că la 1 august 2019 Platon Minodora a înregistrat cererea de revizuire împotriva încheierii din 6 februarie 2019, solicitînd admiterea cererii de revizuire, casarea integrală a hotărîrilor judecătorești cu trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.
20. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 3rh-40/19 din 2 octombrie 2019 a fost respinsă ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Minodora Platon împotriva încheierii din 6 februarie 2019, reținînd drept motiv faptul că încheierea din 6 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție nu se supune revizuirii, deoarece instanța de recurs prin încheierea adoptată și a cărei revizuire se solicită în prezenta cauză nu s-a expus asupra fondului cauzei, ci a verificat doar existența temeiurilor de admisibilitate a recursului declarat.

21. Totodată, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 2 martie 2021 s-a dispus casarea integrală a hotărîrii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 30 mai 2017 și s-a emis o nouă decizie, prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat și la cererea de chemare în judecată depusă de Hohlov Vladimir, Andoni Nicolai,*****, Știora Marina, ***** și Malișev Serghei, s-a anulat măsura de asigurare a acțiunii - interdicția asupra tuturor acțiunilor de defrișare a spațiilor verzi și de efectuare a lucrărilor de construcție pe loturile de pământ din cadrul I.P. „ODIHNA SATULUI” și I.P. „GRĂDINA MOLDOVEI” amplasate în extravilanul com. Trușeni, mun. Chișinău, aplicată prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 6 iunie 2012.
22. Iar, la 22 septembrie 2021 a fost emisă decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, dosar nr. 3ra-623/21, prin care s-a admis recursul declarat de avocatul Tatiana Agachi în interesele lui ***** și***** împotriva deciziei din 2 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a casat decizia din 2 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului comunei Trușeni, cu restituirea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată și s-a respins recursul declarat de avocatul Tatiana Agachi în interesele lui ***** și*****, împotriva încheierii din 26 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis cererea de revizuire depusă de Minodora Platon.
23. Astfel, Lupu Andrei a invocat că, avînd în vedere cronologia evenimentelor, judecarea cauzei civile ce are ca miză dreptul de proprietate al său durează de mai bine de 11 ani, pe motivul că pe parcursul judecării cauzei, acțiunea depusă de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a fost respinsă prin două hotărîri a instanței de fond, care ulterior au fost succedate de trei decizii a Curții de Apel Chișinău, dintre care ultima a fost casată și urmează a fi rejudecată în alt complet de judecată în cadrul Curții de Apel.
24. Subsecvent, a menționat că, în ceea ce privește criteriile obiective prin prisma cărora este analizat caracterul rezonabil al termenului, CEDO a luat în calcul în mod tradițional trei factori principali: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și comportamentul autorităților naționale, în special al celor judiciare.
25. Astfel, a remarcat că cauza inițiată de Oficiul teritorial Chișinău a Cancelariei de Stat, nu deține un grad sporit de complexitate pentru a justifica depășirea termenului rezonabil admis, or, conform jurisprudenței CEDO, complexitatea afacerii poate fi generată în primul rând de: complexitatea stării de fapt care trebuie elucidată; complexitatea problemelor juridice care trebuie soluționate și complexitatea procedurii.
26. Totodată, a indicat că, procedura de judecată inițiată de Oficiul teritorial Chișinău a Cancelariei de Stat, care durează de 11 ani, nu reprezintă un grad sporit de complexitate sub aspectul circumstanțelor de fapt, de drept și de procedură, pentru a justifica examinarea cauzei într-un termen atît de prelungit.
27. Subsecvent, a indicat că prima hotărîre a Judecătoriei Buiucani a fost emisă abia în 2015, adică la trei ani de la depunerea cererii de chemare în judecată, iar în total la cele trei nivele de jurisdicție a fost depășit termenul de 6 ani, iar cauza încă este pendinte.
28. Cu referire la comportamentul reclamantului, Lupu Andrei a menționat că acesta nu a fost unul de rea-credință și nu a avut ca scop tergiversarea procesului, urmând a fi

elucidate următoarele circumstanțe în acest sens: acțiunea nominalizată a fost pornită de către Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat care încearcă a contesta titlu de proprietate dobândit în mod legal și cu bună-credință; nu a depus cereri de amînare a procesului de judecată, pentru a tergiversa în mod abuziv examinarea cauzei; trimiterea cauzei la rejudecare de către instanțele superioare, nicidecum nu constituie acțiuni culpabile care pot fi imputate lui; în toți cei 11 ani de proces a fost printre participanții care s-a prezentat aproape la toate ședințele de judecată, fapt care poate fi probat prin prezentarea raportului de către pârât.

29. Totodată, comportamentul firesc de apărare a acestuia, nu a fost de natură să justifice depășirea termenului rezonabil.
30. Tot aici, a remarcat că unii participanți la proces au depus cereri de urgentare a examinării cauzei încă în anul 2013, în timp ce din partea Oficiului teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, inițiator al procesului, au fost depuse în repetate rînduri cereri de amînare.
31. Guvernul nu poate justifica durata totală a procedurilor prin citare a recursurilor, propunerilor, cererilor acestuia, în măsura în care aceste etape nu au fost abuzive.
32. Lupu Andrei a mai indicat că, multiplele trimiteri la rejudecare a cauzei, reprezintă niște circumstanțe obiective care nu îi pot fi imputate acestuia, fiind un element aferent înfăptuirii justiției Republicii Moldova și pentru care răspunderea solidară o poartă statul Republicii Moldova.
33. Cu referire la miza care o reprezintă prezentul litigiu pentru reclamant, a indicat că, potrivit art. 1 al Protocolului nr. 1 al CEDO, orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Iar dreptul de proprietate al acestuia a fost dobîndit cu bună-credință și cu titlu oneros, în baza unui act încheiat în corespundere cu rigorile legii privind categoria dată de bunuri, avînd așteptări că va beneficia netulburat de acest drept.
34. Reclamantul a indicat că, în multe hotărîri, CEDO subliniază că, încălcările dreptului la judecarea cauzelor într-un termen rezonabil creează prezumția solidă, uneori irefragabilă, potrivit căreia durata excesivă a procedurii a generat un prejudiciu moral, în special prin aceea că reclamantul trăiește într-o stare de incertitudine și anxietate cu privire la rezultatul procedurii.
35. Totodată, a invocat că, prima instanță a dispus aplicarea sechestrului asupra terenului care îi aparține cu drept de proprietate privată și pînă în final, instanța s-a expus asupra fondului, în privința unor bunuri imobile, fără a avea în față vreun extras din Registrul bunurilor imobile sau un document similar.
36. Lupu Andrei a solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil a cauzei civile intentată la 21 martie 2012 de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului comunei Trușeni, intervenient accesoriu Lupu Andrei cu privire la anularea deciziei Consiliului comunei Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010, încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului a prejudiciului moral în cuantum de 18.500 euro și compensarea cheltuielilor de judecată.

Poziția instanței de fond:

37. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 august 2023 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Lupu Andrei împotriva Ministerului Justiţiei cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, încasarea prejudiciului moral şi compensarea cheltuielilor de judecată, s-a constatat încălcat dreptul reclamantului Lupu Andrei la examinarea în termen a cauzei civile la cererea de chemare în judecată înaintată de Oficiul Teritorial Chişinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului com. Truşeni, intervenient accesoriu Lupu Andrei, cu privire la anularea deciziei Consiliului com. Truşeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 şi s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Lupu Andrei, suma de 40.000,00 lei (patru zeci mii lei) cu titlu de prejudiciu moral. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.
38. Pentru a hotărî astfel, prima instanță, reținînd că la momentul depunerii cererii de chemare în judecată de către Lupu Andrei termenul de examinare a cauzei civile menționate supra a constituit aproximativ 11 ani și 2 luni; cu privire la aprecierea complexității cauzei - lipsa unor proceduri paralele sau expertize, audierea martorilor/specialiștilor; referitor la importanța procesului pentru reclamantul - Lupu Andrei în cadrul litigiului inițiat de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat și Hohlov Vladimir, Andoni Nicolai,*****, Știora Marina, ***** și Malișev Serghei, deține calitatea procesuală de intervenient accesoriu, iar obiectul acțiunii vizează drepturile patrimoniale ale sale, fiind proprietarul actual al lotului nr. 61 din Î.P. „GRĂDINA MOLDOVEI” în baza contractului de vânzare – cumpărare nr. 540 din 14 februarie 2011; precum și remiterea în mod repetat spre reexaminare a cauzei, la moment cauza aflându-se pentru a treia oară în instanța de apel, a conchis că termenul de examinare a cauzei nu poate fi considerat rezonabil și în consecință a fost încălcat dreptul reclamantului Lupu Andrei la judecarea cauzei în termen rezonabil.
39. Totodată, instanța a apreciat ca suficientă și rezonabilă suma de 40.000 lei în calitate de prejudiciu moral, luând în considerare caracterul și gravitatea suferințelor psihice legate de restrîngerea dreptului reclamantului.
40. De asemenea, a indicat instanța că suma dată este motivată și prin faptul că există două hotărâri irevocabile și definitive pronunțate în privința altor participanți la proces pe cauza respectivă, și anume Stratulat Elena și Platon Constantin prin care le-a fost recunoscut încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și s-a acordat suma de 30.000 lei și, respectiv, 40.000 lei în calitate de prejudiciu moral.
41. În continuare, luând în considerare că reclamantul Lupu Andrei nu a prezentat acte confirmative privind cheltuielile de asistență juridică suportate, precum și cuantumul acestora, instanța de judecată a respins încasarea acestora.

Solicitarea apelantului:

42. Nefiind de acord cu hotărârea menționată, la 29 august 2023 avocatul Istrati Petru, acționînd în interesul lui Lupu Andrei, a declarat apel asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 august 2023, solicitând modificarea hotărârii instanței de fond, în sensul încasării prejudiciului moral în cuantumul solicitat și, anume 18500 euro, conform cursului oficial al BNM la data executării.
43. Și reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Nigai Nicolae, la 4 septembrie 2023 a declarat apel asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru)

din 24 august 2023, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată.

Argumentele părților:

44. În motivarea apelului, reprezentantul apelantului Lupu Andrei, avocatul Istrati Petru și-a exprimat dezacordul cu soluţia instanţei de fond privind mărimea prejudiciului moral încasat, invocând argumente similare celor expuse în cererea de chemare în judecată.
45. Suplimentar, a reiterat că la calcularea cuantumului prejudicului moral s-a ghidat de hotărîrea CtEDO în cauza Apicella vs Italia și, anume, 1500 euro pentru fiecare an de judecată a cauzei și 2000 euro sporul pentru miza pe care litigiul îl reprezintă pentru acesta, avînd în vedere că este vizat dreptul de proprietate asupra terenului care îi aparține.
46. La fel, a indicat că doar din perspectiva faptului că s-a adresat în instanța de judecată, la o distanță de 3 ani față de Stratulat Elena și Platon Constantin, iar litigiu principal este încă pendinte, trebuia să constituie un argument ponderabil pentru instanța de fond pentru a acorda nu o sumă egală cu cea acordată lui Stratulat Elena, ci una cu cel puțin 1/3 (o treime) mai mare.
47. La rîndul său, reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Nigai Nicolae, în motivarea cererii de apel s-a referit la faptul că instanța nu a ținut cont de argumentul potrivit căruia intimatul/reclamant nu a depus o cerere de accelerare a cauzei în ordinea stabilită de art. 192 din Codul de procedură civilă, fapt din care urmează că reclamantul a aprobat tacit toate acțiunile întreprinse de instanța de judecată și de părțle în proces.
48. La fel, instanța nu a ținut cont de faptul că art. 6 CEDO operează cu noțiunea de termen rezonabil și nicidecum cu termen calendaristic. Respectiv, instanța de judecată urma să analizeze exclusiv dacă măsurile adoptate de autoritățile naționale au fost adecvate și suficiente.
49. De asemenea, a remarcat că termenul rezonabil urma a fi apreciat în colaborare și cu termenii prevăzuți de legislația procesual civilă, fiind stabilit în vederea asigurării desfășurării procesului cu respectarea principiilor fundamentale ale dreptului procesual civil, cum ar fi: principiul disponibilitatii, principiul contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces, reglementări prevăzute de art. 26, 27 Cod de procedure civilă, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părții la un proces echitabil.
50. Astfel, a conchis că în cauza dată nu se atestă careva motive de tergiversare a examinării cauzei civile, or însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale cu asigurarea respectării drepturilor participantilor la proces, nu poate fi privită drept „tergiversare a examinarii cauzei”, motiv din care nu pot fi reținute argumentele reclamantului în acest sens.
51. În același timp, a reiterat faptele expuse în raportul pus la dispoziție de către Curtea de Apel Chișinău.
52. Până la examinarea cauzei în apel, părțile nu au prezentat instanței de apel referințe asupra cererilor de apel.
53. În ședința instanței de apel, reprezentantul reclamantului apelant/intimat Lupu Andrei, avocatul Istrati Petru, a susținut cererea de apel din motivele de fapt și de drept

invocate, solicitând admiterea acesteia în sensul formulat, cu respingerea apelului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

54. În ședința instanței de apel, reprezentantul pârâtului intimat/apelant Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Stelea Teodor a susținut apelul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând admiterea acestuia, cu respingerea cererii de apel declarate de către avocatul Istrati Petru, în interesul lui Lupu Andrei.

Aprecierea instanţei de apel:

55. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova drept neîntemeiat și care urmează a fi respins, iar apelul declarat de către avocatul Istrati Petru, în interesul lui Lupu Andrei, drept întemeiat și care urmează a fi admis, din următoarele motive.
56. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *„instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces”.*
57. Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a), b) Cod de procedură civilă „*instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe, precum şi să admită apelul şi să modifice hotărîrea primei instanţe”.*
58. Conform art. 386 alin. (1) lit.c) Cod de procedură civilă *„hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei”.*
59. Colegiul civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).
60. Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).
61. În conformitate cu prevederile art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă „*fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale*”.

62. Conform art. 130 Cod de procedură civilă „*instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei*”.
63. Astfel, materialul probator atestă că la 21 martie 2012, Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a depus la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunei Trușeni cu privire la anularea deciziei nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010.
64. Ulterior, Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a solicitat introducerea în proces în calitate de intervenienți accesorii a unui număr de persoane, inclusiv a reclamantul Lupu Andrei, care a fost introdus în proces începând cu 10 mai 2012.
65. La rîndul său, la 2 iulie 2012 avocatul Pascal Lilia în interesele reclamanților ***** a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului com. Trușeni și Primăriei com. Trușeni, solicitând anularea deciziei nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 a Consiliului comunei Trușeni.
66. Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 24 decembrie 2012 s-a dispus conexarea cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat cu cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Pascal Lilia în interesele reclamanților *****, pentru a fi examinate în cadrul unui proces.
67. Tot din materialele cauzei urmează că, prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 9 februarie 2015 cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului comunei Trușeni cu privire la declararea nulității absolute a deciziei Consiliului comunei Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 și cererea de chemare în judecată înaintată de ***** cu privire la declararea nulității deciziei nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 au fost respinse ca neîntemeiate.
68. Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 30 martie 2015 s-a dispus începerea reconstituirii procedurii judiciare în cauza civilă menționată, iar prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 20 ianuarie 2016 s-a încetat procesul reconstituirii procedurii judiciare, cu expedierea cauzei civile în instanța de apel pentru judecarea cererii de apel.
69. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2016 s-au admis apelurile declarate de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, *****, s-a casat hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 9 februarie 2015 cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.
70. După rejudecarea cauzei, prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 30 mai 2017, cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliul comunei Trușeni privind anularea deciziei Consiliului comunei Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 „*Cu privire la vînzarea -*

cumpărarea loturilor de teren pomicol în întovărășirile pomi-legumicole" a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

71. La fel, din materialele cauzei urmează că prin decizia Curţii de Apel Chișinău din 25 aprilie 2018, s-au admis apelurile declarate de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, ***** și***** și s-a casat hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 30 mai 2017, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.
72. Ulterior, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 aprilie 2018 au fost declarate mai multe cereri de recurs, după cum urmează: la 2 august 2018 de către avocatul Josan Vasile în interesele lui Stratulat Elena; la 13 septembrie 2018 de către avocatul Chiosa Serghei în interesele lui *****e; la 2 octombrie 2018 de către avocatul Pascaru Liliana; la 1 noiembrie 2018 de către ***** și la 11 decembrie 2018 de către *****.
73. Astfel, prin încheierea Curţii Supreme de Justiţie din 6 februarie 2019 recursurile au fost declarate ca inadmisibile. Iar, prin încheierea Curţii Supreme de Justiţie din 11 septembrie 2019 au fost declarate ca inadmisibile recursurile depuse de Ciortan Nona și Platon Constantin.
74. Totodată, din materialele cauzei urmează că între timp, la 1 august 2019 Platon Minodora a depus cerere de revizuire împotriva încheierii Curţii Supreme de Justiţie din 6 februarie 2019, care a fost respinsă ca inadmisibilă prin încheierea Curţii Supreme de Justiţie din 2 octombrie 2019.
75. Ulterior, la 11 octombrie 2019 Platon Minodora a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de revizuire a deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 aprilie 2019, iar prin încheierea Curții de Apel Chișinău nr. 3rh-39/19 din 26 decembrie 2019 a fost admisă cererea de revizuire depusă de Platon Minodora, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 25 aprilie 2018, cu dispunerea rejudecării cauzei în ordine de apel.
76. Astfel, ca urmare a dispuneri rejudecării cauzei în ordine de apel, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 2 martie 2021 s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 30 mai 2017 și s-a emis o nouă decizie prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ înaintată de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat și cererea de chemare în judecată înaintată de *****, s-a anulat măsura de asigurare a acțiuni - interdicția asupra tuturor acțiunilor de defrișare a spațiilor verzi și de efectuare a lucrărilor de construcție pe loturile de pământ din cadrul ÎI „ODIHNA SATULUI" și „GRĂDINA MOLDOVEI", amplasate în extravilanul com. Trușeni, mun. Chișinău aplicată prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 aprilie 2012, precum și măsura de asigurare a acțiunii-sechestru asupra bunurilor imobile, aplicate prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 6 iunie 2012.
77. Nefiind de acord cu decizia emisă, la 31 martie 2021 avocatul Agachi Tatiana în interesele lui ***** și***** a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 2 martie 2021, iar prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22 septembrie 2021 s-a admis recursul declarat, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 2 martie 2021 cu restituirea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.
78. La 4 octombrie 2021, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor cauza a fost repartizată spre examinare în ordine de apel, iar între timp avocatul Josan Vasile și avocatul Serghei Ciosa au înaintat cerere de explicare a deciziei Curții Supreme de Justiție din 22 septembrie 2021, care prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 29 iunie 2022 au fost respinse.

79. Aşadar, în momentul examinării prezentei cauze de către instanţa de fond, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului comunei Truşeni, intervenienți accesorii inclusiv și Lupu Andrei, cu privire la declararea nulității absolute a deciziei Consiliului comunei Truşeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 și cerereade chemare în judecată înaintată de ***** împotriva Consiliului com. Truşeni și Primăriei com. Truşeni cu privire la anularea deciziei nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 a Consiliului comunei Truşeni, încă se află spre examinare pe rolul Curții de Apel Centru.
80. Pe de altă parte, din materialele cauzei urmează că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2021, irevocabilă din 23 februarie 2022, s-a admis apelul declarat de Stratulat Elena, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 30 iunie 2020 și s-a emis o hotărîre nouă prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Stratulat Elena împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la rejudecare cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral, s-a constantat încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Stratulat Elenei suma de 40000 lei cu titlu de prejudiciu moral.
81. Totodată, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 2 noiembrie 2020, definitivă și irevocabilă din 1 februarie 2023, s-a admis parțial acțiunea formulată de Platon Constantin, s-a constatat faptul încălcării dreptului lui Constantin Platon la rejudecarea cauzei în termen rezonabil și s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Platon Constantin suma de 30000 lei cu titlu de prejudiciul moral, cu respingerea în rest a acțiunii ca neîntemeiată.
82. Astfel, Colegiul civil reține că prin acțiunea înaintată la 29 mai 2023, Lupu Andrei a invocat încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, reclamând termenul de examinare a cauzei de 11 ani.
83. Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate prin prisma argumentelor invocate în apel și, raportându-le la suportul probatoriu, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru constată că, prima instanţa a determinat corect raportul juridic dedus judecății, a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și a dat o apreciere completă, obiectivă şi sub toate aspectele a probelor prezentate hotărârea fiind întemeiată în partea constatării încălcării dreptului lui Lupu Andrei la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea de chemare în judecată înaintată de Oficiul Teritorial Chişinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului com. Truşeni, intervenient accesoriu Lupu Andrei, cu privire la anularea deciziei Consiliului com. Truşeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010, însă ce ține de cuantumul prejudiciului moral, Colegiul consideră că suma determinată de prima instanță este disproporțională în raport cu prejudiciul cauzat.
84. În susținerea acestei opinii Colegiul reține prevederile art. 123 alin. (2) al Codului de procedură civilă, care condiționează că „*faptele stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluţionată anterior în instanţă de drept comun sau în instanţă specializată sînt obligatorii pentru instanţa care judecă cauza şi nu se cer a fi dovedite din nou şi nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleaşi persoane*”

85. La fel, în conformitate cu art. 2 alin. (1)-(2) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti nr. 87/21.04.2011 „*orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant)”.*
86. Potrivit art. 2 alin. (4)-(6) al Legii menționate „*prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară indiferent de vinovăţia instanţei de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătoreşti sau a instituţiei de stat debitoare. Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul ia delegat atribuţii de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară de către stat. Reparaţia prejudiciului se face de la bugetul de stat. Mărimea reparaţiei prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se stabileşte de instanţa de judecată în fiecare caz în parte, în funcţie de circumstanţele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretenţiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanţei de judecată şi a autorităţilor relevante, de durata încălcării şi de importanţa procesului pentru reclamant”.*
87. În conformitate cu prevederile art. 4 al Legii nr. 87 „*sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului”.*
88. Art. 5 alin. (1) din Legea indicată supra prevede că *,,în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti, instanţa de judecată decide asupra acordării unei satisfacţii echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum şi a costurilor şi a cheltuielilor de judecată”.*
89. În conformitate cu art. 2036 Cod civil *,,în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial.*

Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului , muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege. Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacţie echitabilă persoanei vătămate doar cînd aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat şi persoana vătămată astfel va putea obţine o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit. Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacţie sau printr-o hotărîre judecătorească definitive".

90. Potrivit art. 2037 Cod civil *,,mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate. Caracterul şi gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanţa de judecată, luînd în considerare circumstanţele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanţa de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obişnuit în împrejurări similare şi, pe de altă parte, ia în cont particularităţile cazului".*
91. Instanța de apel menționează că scopul Legii nr. 87/21.04.2011 constituie crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil şi a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti. Este unul din principalele mecanisme interne prin care se tinde la respectarea termenului optim şi previzibil de soluţionare al procesului.
92. Potrivit art. 1 alin. (2) din Legea enunţată, aplicarea şi interpretarea termenelor din această lege se face prin prisma legislaţiei naţionale, a prevederilor Convenţiei Europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului.
93. Așadar, instanța de apel reține că, solicitând respectarea unui „termen rezonabil", Convenția subliniază importanța ca justiția să nu fie făcută cu întârzieri care ar putea pune în pericol eficacitatea și credibilitatea sa (H. împotriva Franței, pct. 58; Katte Klitsche de la Grange împotriva Italiei, pct. 61).
94. În ceea ce privește conceptul „termen", acesta acoperă, în principiu, întreaga procedură, inclusiv căile de atac (König împotriva Germaniei, pct. 98 in fine). El se întinde până la decizia care soluționează „contestația" (Poiss împotriva Austriei, pct. 50).
95. Astfel, cerința respectării unui termen rezonabil se referă la toate fazele procedurilor legale care urmăresc soluționarea plângerii, fără a putea fi exceptate fazele posterioare deciziilor pe fond (Robins împotriva Regatului Unit, pct. 28-29). 359. Doar atunci când dreptul revendicat într-o procedură se realizează efectiv, „termenul" a ajuns la final (Estima Jorge împotriva Portugaliei, pct. 36-38).

96. O apreciere *in concreto*: caracterul rezonabil al duratei unei proceduri în temeiul art. 6 § 1 trebuie apreciat în fiecare caz în funcție de circumstanțele cauzei [Frydlender împotriva Franței (MC), pct. 43], care pot impune o evaluare globală [Obermeier împotriva Austriei, pct. 72; Comingersoll S.A. împotriva Portugaliei (MC), pct. 23]. 364. Trebuie luat în considerare ansamblul procedurii (König împotriva Germaniei, pct. 98 in fine). Deși diverse întârzieri nu pot fi, în sine, condamnabile, acumulate și combinate, ele pot cauza o depășire a termenului rezonabil (Deumeland împotriva Germaniei, pct. 90). O întârziere într-o anumită etapă a procedurii poate fi tolerată, cu condiția ca durata totală a procedurii să nu fie excesivă (Pretto și alții împotriva Italiei, pct. 37).
97. Așadar, data începerii curgerii termenului se apreciază la ziua adresării cererii de chemare în judecată, iar data expirării termenului – cu adoptarea unei hotărâri judecătorești asupra fondului pretențiilor, care a devenit definitivă. Lipsa unei soluţii judiciare asupra fondului pretenţiilor nu împiedică reclamantul să pretindă încălcarea dreptului la examinarea într-un termen rezonabil (Boboc, § 25-27). Cu alte cuvinte şi procedurile pendinte se iau în consideraţie.
98. Totodată, potrivit art. 6 din Convenția Europeană, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că durata rezonabilă a unei proceduri trebuie apreciată în funcție de circumstanțele cauzei şi cu ajutorul următoarelor criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului şi al autorităților competente, precum şi miza litigiului pentru cel interesat.
99. Complexitatea unei cauze poate ține atât de aspectele de fapt, cât și de cele de drept [Katte Klitsche de la Grange împotriva Italiei, pct. 55; Papachelas împotriva Greciei (MC), pct. 39]. Poate ține, de exemplu, de pluralitatea părților implicate în cauză (H. împotriva Regatului Unit, pct. 72) sau de diferitele probe care trebuie obținute [Humen împotriva Poloniei (MC), pct. 63].
100. Referitor la comportamentul justițiabilului, art. 6 § 1 nu impune părților interesate o cooperare activă cu autoritățile judiciare. Și nici nu li se poate reproșa acestora utilizarea tuturor căilor de atac interne pe care le oferă dreptul intern (Erkner și Hofauer împotriva Austriei, pct. 68). 372. Trebuie doar ca partea interesată să efectueze cu diligență actele care o privesc, să nu utilizeze tactici de amânare și să exploateze oportunitățile oferite de dreptul intern pentru scurtarea procedurii (Unión Alimentaria Sanders S.A. împotriva Spaniei, pct. 35).
101. Totodată, aici, nu poate fi trecută cu vederea jurisprudenţa CtEDO, în care Curtea a statuat că în ce privește durata permisă în temeiul articolului 6 din Convenţia pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale, aceasta din urmă depinde în primul rând de numărul de instanțe de judecată implicate. De regulă, mai mult control va fi acordat cazurilor care durează mai mult de trei ani la o singură instanță (Guincho c. Portugaliei, §§29-41), mai mult de cinci ani la două instanțe și mai mult de șase ani la trei niveluri de jurisdicție.
102. La caz, Colegiul civil reține că durata examinării cauzei civile urmează a fi calculată începând cu 10 mai 2012 – atunci cînd Lupu Andrei a fost atras în procesul intentat la cererea de chemare în judecată înaintată de Oficiul Teritorial Chişinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului com. Truşeni, intervenient accesoriu Lupu Andrei, cu privire la anularea deciziei Consiliului com. Truşeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010, până la 29

mai 2023 - data adresării cu prezenta acțiune în instanța de judecată, ce constituie 11 ani și 19 zile, având în vedere că o soluție definitivă pe caz nu a fost emisă încă.

103. În acest sens, Colegiu civil, din raportul prezentat de Ministerul Justiției, întru stabilirea încălcării dreptului invocat, remarcă că cauza civilă în instanța de fond s-a examinat începând cu 10 mai 2012 pînă la 9 februarie 2015, adică 2 ani 9 luni. În această perioadă au fost numite 28 de ședințe, la ședința de judecată din 26 aprilie 2013 fiind înaintată cerere de accelerare de către avocatul Pascal L, în interesul reclamanților, cererea fiind respinsă, iar examinarea cauzei în fond a început în ședința de judecată din 16 mai 2014.

104. În cadrul Curții de Apel Chișinău cauza s-a aflat în examinare în perioada 25 februarie 2016 – 12 mai 2016, adică 2 luni și 8 zile, timp în care au fost admise două cereri de amînare din motive întemeiate.

105. Ca urmare a transmiterii cauzei la rejudecare, la 16 iunie 2016 cauza a fost repartizată judecătorului Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, care a numit 14 ședințe de judecată, examinarea cauzei în fond începând la data de 13 aprilie 2017 și fiind examinată în 4 ședințe de judecată, celelalte ședințe de judecată fiind amânate la solicitarea reclamanților, neprezența acestora la proces, depunerea cererii de concretizare și necesitatea interpelării unor informații, iar la 30 mai 2017 instanța a pronunțat dispozitivul hotărârii. Totodată, în cadrul examinării cauzei în fond a fost anunțate întreruperi în legătura cu expirarea termenului preconizat pentru ședință, pentru pledoarii, dar și amînarea audierii replicilor și pronunțarea dispozitivului hotărîrii.

106. În cadrul Curții de Apel Chișinău cauza s-a aflat în examinare în perioada 22 iulie 2017 – 25 aprilie 2018, adică 10 luni, timp în care au fost numite cinci ședințe de judecată la termene scurte, dintre care trei ședințe de judecată au fost amânate în legătură cu admiterea demersului privind reclamarea probelor, examinarea cauzei în fond începând la 18 aprilie 2018, fiind dispusă amânarea deliberării și pronunțării deciziei pentru 25 aprilie 2018.

107. În Curtea Supremă de Justiție cauza s-a aflat pînă la 2 octombrie 2019 fiind pronunțată încheierea asupra cererii de revizuire asupra încheierii Curții Supreme de Justiție din 6 februarie 2019, prin care au fost declarate ca inadmisibile cererile de recurs asupra decizie Curții de Apel Chișinău pronunțate la 25 aprilie 2018.

108. Ca urmare a depunerii cererii de revizuire și admiterii acesteia, în Curtea de Apel Chișinău cauza s-a aflat în perioada 11 octombrie 2019 – 2 martie 2021, adică un an și 6 luni, timp în care într-o ședință de judecată a fost examinată cererea de revizuire, iar la 9 martie 2020 cauza a fost repartizată spre examinare în ordine de apel, fiind numite 5 ședințe de judecată, la intervale scurte de timp și o ședință de judecată la un interval mai mare în legătură cu aflarea judecătorului raportor în concediul anual de odihnă. Totodată, 3 ședințe de judecată au fost amânate la cererea părților și o ședință de judecată în legătură cu instituirea regimului special de activitate a instanței.

109. În Curtea Supremă de Justiție cauza s-a aflat pînă la 22 septembrie 2021 fiind pronunțată decizia asupra cererilor de recurs.

110. Astfel, ca urmare a rejudecării cauzei, începând cu 4 octombrie 2021 pînă la data adresării în instanța de judecată a reclamantului, cauza se află pe rolul Curții de Apel Chișinău. În acest timp, au fost numite 9 ședințe de judecată, dintre care o ședință de judecată a fost amânată în legătură cu imposibilitatea formării completului, 2 ședințe în

legătură cu neprezența participanților la proces, 2 ședințe în legătură cu aflarea dosarului la Curtea Supremă de Justiție pentru examinarea cererii privind explicarea decizie. Totodată, a fost admisă cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, sesizarea fiind remisă Curții Constituționale.

111. Prin urmare, Colegiul civil accentuează că până la data adresării în instanță cu prezenta acțiune – 29 mai 2023, Lupu Andrei nu a obținut o hotărâre definitivă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Oficiul Teritorial Chişinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului com. Truşeni, intervenient accesoriu Lupu Andrei, cu privire la anularea deciziei Consiliului com. Truşeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010.

112. Respectiv, Colegiul civil conchide că, în măsura în care lui Lupu Andrei nu i se poate reproșa utilizarea tuturor căilor de atac interne pe care le oferă dreptul intern, mai mult comportamentul părții nu scutește instanțele de asigurarea derulării procedurilor într-un termen rezonabil, iar respectivele casări cu trimitere la rejudecare se datorează în general unor erori comise de instanțele inferioare, fără ai fi imputate reclamantului, prima instanță corect a constatat că statul nu a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea finalizării procedurii judiciare, termenul de judecare a acțiunii fiind nerezonabil și, prin urmare, încălcarea dreptului lui Lupu Andrei la judecare în termen rezonabil a cauzei civile intentată la 10 mai 2012, cu intervenirea acestuia în proces la 30 mai 2012.

113. La fel, în privința criteriului complexitatea cauzei, instanța de apel constată întemeiat raționamentul instanței de fond cu privire la faptul că gradul de complexitate nu a putut să condiționeze perioada îndelungată de examinare a cauzei și nu a afectat rezonabilitatea procedurii civile, obiectul litigiului constituind anularea deciziei Consiliului comunei Trușeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010 „*Cu privire la vînzarea-cumpărarea loturilor de teren pomicol în întovărășirile pomilegumicole*”, litigiul care îi afectează dreptul de proprietate asupra terenului deținut cu drept de proprietate.

114. În același timp, Colegiul remarcă că la caz, contrar argumentelor pârâtului/apelant, nu se atestă că reclamantul/intimat Lupu Andrei ar fi tergiversat examinarea cauzei civile, reieșind și din calitatea procesuală deținută de intervenient accesoriu, lipsa acestuia de la ședințele de judecată nu a afectat continuitatea procesului, ședințele de judecată fiind amînate din motive ce nu pot fi raportate la comportamentul acestuia.

115. Totodată, Colegiul recunoaște ca fiind corectă motivarea efectuată de către instanța de fond referitor la criteriul miza și interesul pentru reclamant, Lupu Andrei prin acțiunea depusă urmărește apărarea dreptului de proprietate asupra terenului pomicol situat în comuna Trușeni din Î.P. „GRĂDINA MOLDOVEI”.

116. Cu referire la solicitarea reclamantului/apelant Lupu Andrei privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 18500 euro, Colegiul menționează că, trimiterea cauzei la rejudecare de mai multe ori și continuarea examinării acesteia de mai bine de 11 ani, fără ca Lupu Andrei să obțină o hotărâre finală în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Oficiul Teritorial Chişinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului com. Truşeni, intervenient accesoriu Lupu Andrei, cu privire la anularea deciziei Consiliului com. Truşeni nr. 12/4 din 8 noiembrie 2010, litigiu ce îi afectează dreptul de propritetate cu certitudine i-a cauzat acestuia frustrare, indignare, neliniște și stres, acestea urmând a fi compensate cu titlu de prejudiciu moral.

117. Cu privire la determinarea cuantumului compensației prejudiciului moral cauzat, Colegiul reține că instanța de fond, s-a bazat pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care susține că, aprecierea prejudiciului moral urmează să se facă în raport cu un șir de criterii bine prestabilite, precum și specifică faptul că la aprecierea compensațiilor survenite în baza prejudiciului moral obligatoriu se va lua în considerație principiul general al echității, iar suma nu trebuie să fie vădit disproporționată de suferințele cauzate sau de alte cauze similare, apreciind că suma de 40000 lei este una rezonabilă.
118. La fel, instanța a reținut drept reper, în lumina principiului autorității de lucru judecat, și hotărârile definitive și irevocabile ale instanțelor de judecată în cauzele pronunțate în privința altor participanți la proces pe cauza respectivă și, anume, Stratulat Elena și Platon Constantin, prin care le-a fost recunoscut încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și s-a acordat suma de 30.000 lei și, respectiv, 40.000 lei în calitate de prejudiciu moral.
119. Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru, constată că, cuantumul compensației prejudiciului moral acordat reclamantului/apelant nu este într-un raport proporțional cu suma acordată Stratulat Elenei prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2021, irevocabilă din 23 februarie 2022 și, respectiv, cu suma acordată lui Constantin Platon prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 2 noiembrie 2020, definitivă și irevocabilă la 1 februarie 2023.
120. În susținerea acestei poziții, Colegiul reține că Stratulat Elena și Constantin Platon, în instanța de judecată au reclamat termenul de examinare a cauzei de 8 ani, instanța constatând încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil prin prisma aprecierii duratei de examinare a cauzei indicate.
121. Astfel, raportând sumele încasate prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2021 și hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 2 noiembrie 2020, la perioada avută în vedere și, reținând perioada încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile în speța dată, Colegiul civil concide necesitatea modificării cuantumului prejudiciului moral în sensul majorării acestuia până la suma de 60000,00 lei, care reprezintă o sumă rezonabilă și suficientă pentru compensarea pagubelor de ordin moral, această despăgubire corespunzând și criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO prin jurisprudența sa.
122. Colegiul respinge argumentele reclamantului/apelant Lupu Andrei privind insuficiența și disproporționalitatea prejudiciului moral încasat de instanța de fond, or, cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel, încât acesta să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor. Daunele morale sunt menite să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral cauzat, care nu trebuie apreciat ca o îmbogățire fără justă cauză.
123. În consecință, hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 august 2023, urmează a fi modificată, majorând suma încasată cu titlu de prejudiciu moral de la 40000 (patruzeci mii),00 lei până la 60000 (șaizeci mii),00 lei.
124. Din considerentele relatate, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia necesității respingerii cererii de apel declarată de către reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Nigai Nicolae,

admiterii cererii de apel declarate de reprezentantul lui Lupu Andrei, avocatul Istrati Petru și modificării hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 august 2023, în partea referitoare la cuantumul prejudiciului moral încasat în cauza civilă din speță.

125. În conformitate cu art. 385 lit. b), art. 389-390, art. 394 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,-

d e c i d e :

Se respinge cererea de apel declarată de reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Nigai Nicolae.

Se admite cererea de apel declarată de reprezentantul lui Lupu Andrei, avocatul Istrati Petru.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 august 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Lupu Andrei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, în sensul majorării cuantumului prejudiciului moral de la 40000(patruzeci mii),00 lei până la 60000(șaizeci mii),00 lei, în rest hotărârea se menține fără modificări.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Ruxanda Pulbere

Judecători Ala Malîi

Roman Pascari